

การเขียนบทความวิชาการและบทความวิจัยที่มีคุณภาพ

บทความทางวิชาการและบทความวิจัยมีความสำคัญทั้งต่อตัวผู้เขียน ต่อวงการวิชาการ วิชาชีพ และต่อสังคม บทความทางวิชาการและบทความวิจัยเป็นภาพสะท้อนถึงความตื่นตัวทางด้านวิชาการ ผู้เขียนต้องติดตามความรู้และวิทยาการใหม่ ๆ ในแวดวงการศึกษา ยกตัวอย่าง เช่น อาจารย์ภาคครุศึกษาศาสตร์สากล ก็ต้องหาความรู้ด้านดนตรีอยู่ตลอดเวลา เพราะการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ยุคสมัยส่งผลต่อบริบทการเรียนการสอนดนตรี

บทความทางวิชาการและบทความวิจัยเป็นแหล่งความรู้ประเภทหนึ่งที่บ่งบอกถึงระบบความคิด การนำเสนอ ความรู้ทางด้านวิชาการและวิชาชีพ และเป็นกระบวนการหนึ่งในการพัฒนาองค์ความรู้ ดังนั้นบทความทางวิชาการควรนำเสนอสาระความรู้และแนวความคิดต่าง ๆ อันเป็นจุดเริ่มต้นที่ก่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ จึงจำเป็นที่นักวิชาการไม่ว่าจะอยู่ในวงการวิชาการ/วิชาชีพใดก็ตามจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับการเขียนบทความทางวิชาการ

ฝ่ายวิชาการและวิจัย คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จัดโครงการอบรมการเขียนบทความวิชาการและวิจัย ที่มีคุณภาพและผู้เข้าอบรมได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้สรุปแนวปฏิบัติที่ดีในการเขียนบทความวิชาการและวิจัยที่มีคุณภาพดังนี้

เทคนิคการเขียนบทความทางวิชาการ

ก่อนจะลงมือเขียนบทความวิชาการ ควรมีความเข้าใจถึงความหมายของบทความวิชาการให้ตรงกัน เพราะว่าเป็นงานเขียนหรือความเรียงที่ผู้เขียนต้องการสื่อองค์ความรู้หรือข้อค้นพบใหม่ๆ ทางวิชาการในแต่ละสาขาของคณะศิลปกรรมศาสตร์

สำคัญสุดในการเริ่มจะลงมือทำคือการเขียนโครงเรื่อง คือ คำโครงงานเขียน แสดงขอบเขตของเรื่อง แนวคิดหรือหัวข้อสำคัญ **ก่อนลงมือเขียนบทความทางวิชาการทุกครั้งต้องเขียนโครงเรื่องก่อน** เพราะการเขียนโครงเรื่องเป็นการจัดความรู้ความคิดให้เป็นระบบ เป็นแนวทางเก็บรวบรวมข้อมูล และเป็นแนวทางนำเสนอเนื้อหาให้เป็นสัดส่วนเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน ครอบคลุมประเด็นสำคัญได้ครบถ้วน โครงเรื่องบทความทางวิชาการ แบ่งเป็น 3 ส่วนหลัก คือ ความนำ เนื้อเรื่อง และสรุป ในส่วนเนื้อเรื่องแบ่งเป็นประเด็นต่าง ๆ โดยจัดลำดับให้เป็นระบบ ในการจัดลำดับจัดได้หลายแบบแล้วแต่เทคนิคการนำเสนอ อาทิ

1. จัดลำดับจากเรื่องกว้าง ๆ หรือเรื่องทั่วไป ไปสู่เรื่องเฉพาะ
2. จัดลำดับจากเรื่องเฉพาะไปสู่เรื่องกว้าง ๆ หรือเรื่องทั่วไป
3. จัดลำดับตามความสำคัญ
4. จัดลำดับตามเหตุการณ์หรือระยะเวลา
5. จัดลำดับตามเหตุและผล
6. จัดลำดับตามสถานที่หรือทิศทาง

ทั้งนี้ ในการจัดลำดับโครงเรื่อง แต่ละประเด็นต้องมีน้ำหนักสมดุลกัน และการแตกเป็นประเด็นย่อย ต้องแตกเป็นลำดับขั้นอย่างเป็นระบบ ควรใช้ตัวเลขหรือตัวอักษรกำกับหัวข้อประเด็นต่าง ๆ ไม่ควรใช้เครื่องหมายขีดเส้น

หลักการทางวิชาการ สิ่งที่ควรคำนึงอีกประการหนึ่งองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการได้แก่ ตัวผู้เขียน สิ่งที่จะเขียน และ ผู้อ่าน ดังต่อไปนี้

ประการแรกคือตัวผู้เขียนบทความ ควรศึกษภาพและความพร้อมในการสร้างผลงานวิชาการ โดยอาศัยปัจจัยภายในตัวเองคือมีความรู้เรื่องที่จะเขียน และมีเวลาในการเขียนตลอดจนมีความสุขในการที่จะสร้างสรรค์งานเขียนทางวิชาการที่ตนเองประสงค์จะดำเนินการ นอกจากนี้ควรต้องอาศัยปัจจัยภายนอกตนเอง คือการมีบรรยากาศทางวิชาการในองค์กรและมีแหล่งความรู้ รวมทั้งบุคคลที่จะช่วยเหลือสนับสนุนงานเขียน ตลอดจนการบริหารจัดการกับภาระงานของผู้เขียน เช่น งานสอน งานวิจัย และภาระงานที่บ้าน เป็นต้น เพื่อป้องกันอุปสรรคในการเขียน

ประการที่สองคือ สิ่งที่เขียนลงในบทความ ควรเป็นสิ่งที่ทันสมัยและอยู่ในความสนใจในวงวิชาการ โดยอาศัยความรู้จากตัวผู้เขียน ที่มีประสบการณ์และความชำนาญในเรื่องที่จะเขียนหรือผลที่เกิดจากการวิจัยของตัวผู้เขียนบทความเอง โดยสิ่งที่เขียนควรมีเนื้อหาสาระที่มีความถูกต้องเชื่อถือได้ ในทางวิชาการ และมีประโยชน์ต่อสังคมและ/หรือประเทศชาติ โดยอยู่บนพื้นฐานของคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณของนักวิชาการเอง โดยงานเขียนบทความทางวิชาการควรมีโครงสร้างหลัก 4 ประการของการเขียนคือ

- 1) **ชื่อบทความ** ควรสั้นกะทัดรัด ใช้ภาษาง่ายต่อการเข้าใจ มีความหมายที่สื่อให้ผู้อ่านอยากติดตามและสนใจในการอ่าน
- 2) **คำนำหรือบทนำ** เป็นส่วนของการเปิดประเด็นเข้าสู่เนื้อหา ควรบอกถึงความสำคัญและวัตถุประสงค์ของการเขียน เพื่อจูงใจทำให้ผู้อ่านเลือกที่จะอ่าน
- 3) **เนื้อเรื่อง** ควรแสดงองค์ความรู้ ข้อค้นพบ ที่อยู่บนฐานข้อมูลที่ เป็นความจริง หรือสถิติที่ทันสมัย มีหลักฐานอ้างอิงที่ชัดเจน ควรมีภาพประกอบ หรือตารางตามความเหมาะสม
- 4) **บทสรุป** เป็นการสรุปเชิงพรรณนาจากส่วนเนื้อหา ไม่ควรยืดเยื้อ เยิ่นเย้อ บางครั้งอาจใช้ภาษาหรือปรัชญา มาช่วยสรุป ให้เกิดข้อคิดแก่ผู้อ่านได้ด้วยก็เป็นสิ่งที่ดี และควรคำนึงถึงการใช้อาษา การถูกหลักไวยากรณ์ รวมทั้งการอ้างอิงให้ถูกหลักการเขียน บรรณานุกรมด้วยเสมอ

ประการที่สาม ตัวผู้อ่านบทความ ควรรู้ว่าใครคือกลุ่มเป้าหมาย มีความสามารถในการรับรู้สิ่งที่เขียน เช่น ระดับความรู้ ความสามารถ และความสนใจในแวดวงวิชาการ รวมทั้ง ความสามารถของผู้อ่านในการเข้าถึงสิ่งที่เขียน ได้แก่ ชนิดของสื่อ หรือแหล่งที่เผยแพร่บทความวิชาการ เป็นต้น ดังนั้นเทคนิคการเขียนบทความทางวิชาการ จึงควรคำนึงถึงผู้อ่านเป็นสำคัญเสมอ

บทความวิชาการเต็มรูปแบบ จะมีส่วนประกอบดังนี้

- **ชื่อเรื่อง (title)** ในการเขียนบทความวิชาการ การกำหนดชื่อเรื่อง ต้องใช้ภาษาที่เป็นทางการ ชื่อเรื่องชัดเจน ตรงไปตรงมา และครอบคลุมประเด็นของเรื่อง ชื่อเรื่องจะต้องสื่อถึงเนื้อหาของเรื่อง ซึ่งต้องมีลักษณะที่เจาะลึก ไม่กว้างเกินไป มีความใหม่และน่าสนใจสอดคล้องกับเวลา สถานการณ์ และนโยบายของวารสาร
- **บทคัดย่อ (abstract)** บทคัดย่อในบทความวิชาการ เป็นการสรุปประเด็นเนื้อหาที่เป็นแก่นสำคัญ เน้นประเด็นสำคัญของงานที่ต้องการนำเสนอจริงๆ ควรเขียนให้สั้นกระชับ มีความยาวไม่เกิน 10 ถึง 15 บรรทัด โดยบทคัดย่อมีจะประกอบด้วยเนื้อหาสามส่วน คือ เกริ่นนำ สิ่งที่ทำ สรุปผลสำคัญที่ได้ ซึ่งอ่านแล้วต้องเห็นภาพรวมทั้งหมดของงาน **คำสำคัญ (Keyword)** เป็นศัพท์เฉพาะทางที่เห็นแล้วเข้าใจได้ทันทีว่างานชิ้นนี้เกี่ยวกับอะไร จำนวนไม่เกิน 5 - 8 คำ

- **บทนำ หรือคำนำ (introduction)** ส่วนนำจะเป็นส่วนที่ผู้เขียนจูงใจให้ผู้อ่านเกิดความสนใจในเรื่องนั้นๆ ซึ่งสามารถใช้วิธีการและเทคนิคต่างๆ ตามแต่ผู้เขียนจะเห็นสมควร เช่น อาจใช้ภาษาที่กระตุน จูงใจ ผู้เขียนอาจหรือยกปัญหาที่กำลังเป็นที่สนใจขณะนั้นขึ้นมาอภิปราย หรืออาจจะกล่าวถึงประโยชน์ที่ผู้อ่านจะได้รับจากการอ่าน นอกจากจะเป็นส่วนที่ดึงดูดใจผู้อ่านแล้ว ส่วนนำเป็นส่วนที่ผู้เขียนสามารถกล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการเขียนบทความนั้น หรือให้คำชี้แจงที่มาของการเขียนบทความนั้น ๆ รวมทั้งขอบเขตของบทความนั้น เพื่อช่วยให้ผู้อ่านไม่คาดหวังเกินขอบเขตที่กำหนด ประกอบด้วย

(1) **หลักการและเหตุผล (rationale) หรือความเป็นมาหรือภูมิหลัง (Background) หรือความสำคัญของเรื่องที่เขียน (justification)** หัวข้อนี้จะทำให้ผู้อ่านได้ทราบเป็นพื้นฐานไว้ก่อนว่าเรื่องที่เลือกมาเขียนมีความสำคัญหรือมีความ เป็นมาอย่างไรเหตุผลใดผู้เขียนจึงเลือกเรื่องดังกล่าวขึ้นมาเขียน ในการเขียนบทนำในย่อหน้าแรกซึ่งถือว่าเป็นการเปิดตัว บทความทางวิชาการ และเป็นย่อหน้าที่ดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน

(2) **วัตถุประสงค์** เป็นการเขียนว่าในการเขียนบทความในครั้งนี้ต้องการให้ผู้อ่านได้ทราบเรื่องอะไรบ้าง โดยจำนวนวัตถุประสงค์แต่ละข้อไม่ควรมีมากเกินไปและวัตถุประสงค์แต่ละหัวข้อจะต้องสอดคล้องกับเรื่องหรือเนื้อหาของบทความ

(3) **ขอบเขตของเรื่อง** ที่ผู้เขียนต้องการจะบอกกล่าวให้ผู้อ่านทราบและเข้าใจตรงกัน เพื่อเป็นกรอบในการอ่านโดยการเขียนขอบเขตนั้น อาจขึ้นอยู่กับปัจจัยในการเขียน ได้แก่ ความยาวของงานที่เขียน หากมีความยาวไม่มากก็ควรกำหนด ขอบเขตการเขียนให้แคบลงไม่เช่นนั้นผู้เขียนจะไม่สามารถนำเสนอเรื่องได้ครบถ้วนสมบูรณ์ และระยะเวลาที่ต้องรวบรวมข้อมูล การกำหนดเรื่องที่จะเขียนที่ลึกซึ้ง สลับซับซ้อน หรือเป็นเรื่องเชิงเทคนิคอาจจะยากต่อการรวบรวมข้อมูลและเรียบเรียงเนื้อเรื่อง ดังนั้นหากมีเวลาน้อยก็ควรพิจารณาเขียนเรื่องที่มีขอบเขตไม่กว้างหรือสลับซับซ้อนมากนัก

(4) **คำจำกัดความหรือนิยามต่างๆ** ที่ผู้เขียนเห็นว่าควรระบุไว้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านในกรณีที่ว่าเหล่านั้น ผู้เขียนใช้ในความหมายที่แตกต่างจากความหมายทั่วไปหรือเป็นคำที่ผู้อ่านอาจจะไม่เข้าใจ ความหมายถือเป็นการทำความเข้าใจและการสื่อความหมายให้ผู้เขียนบทความและผู้อ่านบทความเข้าใจตรงกัน รวมทั้งเป็นการขยายความหมายให้สามารถตรวจสอบหรือสังเกตได้ด้วย

- **การนำเสนอแนวคิด / การพิสูจน์ข้อเท็จจริง (application / proposal for new idea)**

- **บทสรุป (conclusion)** บทความทางวิชาการที่ดีควรมีการสรุปประเด็นสำคัญๆ ของบทความนั้นๆ ซึ่งอาจทำ ในลักษณะที่เป็นการย่อ คือ การเลือกเก็บประเด็นสำคัญๆ ของบทความนั้นๆ มาเขียนรวมกันไว้อย่างสั้นๆ ท้ายบท หรือ อาจใช้วิธีการบอกผลลัพธ์ว่าสิ่งที่กล่าวมามีความสำคัญอย่างไร สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้บ้าง หรือจะทำให้เกิดอะไรต่อไป หรืออาจใช้ วิธีการตั้งคำถามหรือให้ประเด็นทิ้งท้ายกระตุ้นให้ผู้อ่านไปสืบเสาะแสวงหาความรู้ หรือคิดค้นพัฒนาเรื่องนั้นต่อไป งานเขียนที่ดีควรมีการสรุปในลักษณะใดลักษณะหนึ่งเสมอ

- **เอกสารอ้างอิง (references)** นับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเขียนบทความทางวิชาการ เอกสารอ้างอิงทุกฉบับจะต้องมีการอ้างอิงหรือกล่าวถึงในบทความ ต้องพิมพ์เรียงลำดับการอ้างอิงตามหมายเลขที่กำหนดไว้ที่ได้อ้างอิงถึงในบทความ โดยไม่ต้องแยกภาษาและประเภทของเอกสารอ้างอิง

สรุป บทความทางวิชาการที่ดี มีลักษณะทางคุณภาพที่สำคัญ ดังนี้

1. มีประเด็นหรือแนวคิดที่ชัดเจน มีเนื้อหาสาระทางวิชาการที่ถูกต้อง สมบูรณ์ และทันสมัย
2. มีการวิเคราะห์ประเด็นตามหลักวิชาการ มีการสรุปประเด็น มีการสังเคราะห์ความรู้จากแหล่งต่าง ๆ และเสนอความรู้ หรือวิธีการที่เป็นประโยชน์
3. สอดแทรกความคิดริเริ่ม หรือความรู้ใหม่ที่เป็นประโยชน์ หรือแสดงทัศนะทางวิชาการของผู้เขียนอย่างชัดเจนและเที่ยงตรง
4. มีการค้นคว้าอ้างอิงจากแหล่งอ้างอิงที่เชื่อถือได้ ทันสมัย ครบคลุม และมีการอ้างอิงอย่างเป็นระบบ ถูกต้องตามแบบแผน
5. มีการนำเสนอข้อมูลที่เข้าใจง่าย และเป็นระบบ ใช้ศัพท์และภาษาทางวิชาการอย่างเหมาะสมมี ตาราง แผนภูมิ แผนภาพ ประกอบตามความจำเป็น เพื่อให้เข้าใจง่าย และชัดเจนในยุคสังคมความรู้ ซึ่งมีข้อมูล ความรู้วิชาการต่าง ๆ เต็มโต และขยายตัวอย่างรวดเร็ว การเขียนบทความทางวิชาการโดยการนำข้อมูล ความรู้เหล่านั้นมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ ตลอดจนเสนอแนวคิดใหม่ ๆ เป็นกิจกรรมหนึ่งที่ช่วยสร้างบรรยากาศทางวิชาการและต่อยอดความรู้ และก่อให้เกิดการนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนางาน พัฒนาองค์กร และพัฒนาสังคมในด้านต่าง ๆ ความรู้เกี่ยวกับบทความทางวิชาการตลอดจนเทคนิคการเขียนบทความทางวิชาการ จึงมีความสำคัญและจำเป็นต่อนักวิชาการในอนาคตที่จะนำไปใช้เป็นแนวทางเขียนบทความวิชาการที่ดี และมีคุณค่าต่อสังคมได้ต่อไป

คุณสมบัติของผู้เขียนบทความที่ดี มี 3 ประการ

ประการแรก	ต้องมีความตั้งใจ และกล้าที่จะเขียน
ประการที่สอง	ต้องเต็มใจ และยินดีที่จะทำงานหนัก
ประการที่สาม	ต้องรู้และปฏิบัติตามแนวทางการเขียนบทความที่ดี

จากที่กล่าวมาข้างต้น การเขียนบทความวิชาการนั้นไม่ใช่เป็นเรื่องที่ยากถ้าเข้าใจในกระบวนการ รู้จักคิด วิเคราะห์ ประยุกต์และสร้างสรรค์ ก็จะทำให้ คณะศิลปกรรมศาสตร์ของเราผลิตผลงานทางวิชาการสู่ระดับชาติ และนานาชาติต่อไป